

**Circulația fondului de carte la secția de
Împrumut carte pentru adulți – Științe socio-umane –
Un studiu asupra intereselor de lectură ale utilizatorilor
în perioada iulie 1998 - iulie 2003**

*ADRIANA POPA
Biblioteca Județeană Mureș*

Cercetarea sociologică – metodă de investigare a nevoilor de lectură în biblioteca publică

Dacă înțelegem cultura ca fiind un sistem de referințe și valori, atunci va trebui să acceptăm că, în viitor fiecare membru al unei comunități umane are responsabilitatea să-și însușească și să-și actualizeze permanent bagajul propriu de cunoștințe și experiențe. Biblioteca publică poate fi un centru local pentru această activitate culturală; ea va trebui să-i ajute pe oameni să-și cunoască și să-și afirme propria identitate culturală, trecutul, grupul de apartenență și direcția spre care se îndreaptă.

Biblioteca nu mai este un hol rece, întunecat, umed, prost ventilat și prăfuit. Ea va trebui să devină unul dintre cele mai atractive spații pentru viața comunității, dată fiind competiția cu celelalte mijloace de comunicare în masă. În acest context, ea trebuie să-și asume cele patru roluri de bază ale bibliotecii publice:

- centru cultural;
- bibliotecă educațională și de învățământ;
- centru de informare generală;
- centru social.

Practica ne-a demonstrat că, în ciuda unei concurențe acerbe – și amintim aici televiziunea, Internetul, cinematograful, presa scrisă – numărul utilizatorilor serviciilor de bibliotecă a crescut.

Anii de tranziție au adus și elemente benefice în ceea ce privește aflulul cititorilor în biblioteca noastră. Iată câteva exemple:

- a crescut numărul studenților ca urmare a creșterii numărului universităților din orașul nostru;
- economia de piață a generat procesul reconversiei profesionale, presupunând bibliografii diverse, cursuri pentru diferite concursuri;
- creșterea prețurilor cărților în detrimentul puterii de cumpărare;
- schimbările bibliografiei școlare și creșterea exigenței examenelor.

În aceste condiții, nevoile de lectură s-au diversificat, iar menirea serviciilor de bibliotecă s-ar putea rezuma la fraza: „*serviciile de care ai nevoie pentru a știi!*”

Așadar, pentru satisfacerea cerințelor de lectură ale publicului utilizator, ele trebuie mai întâi cunoscute temeinic, iar întreaga activitate a serviciilor de bibliotecă dirijată spre satisfacerea lor.

Sociologia, prin metodele și tehnicile ei este în măsură să realizeze acest deziderat!

În cultură, ca și în alte domenii, cercetarea sociologică presupune stăpânirea informațiilor semnificative, recente, fiabile, relevante și în cantitate suficientă în vederea realizării unei perspective sociologice.

Un studiu sociologic presupune alegerea în funcție de obiective și ipoteze a metodei de cercetare. Cercetătorul alege una sau mai multe din următoarele metode: interviul; analiza statistică; analiza documentelor; observația; experimentul social; ancheta; analiza de conținut; analiza de caz și studii de caz controlate.

Informațiile pot fi obținute prin cercetare directă, utilizând diverse tehnici și instrumente de cercetare sau prin exploatarea surselor secundare de informații existente.

În cercetarea sociologică, una dintre multiplele tehnici utilizate este cea a observației, fie ea directă sau indirectă prin studiul sau analiza documentelor existente.

Metoda analizei de conținut a devenit o modalitate standardizată pentru descrierea **obiectivă** (după reguli precise), **sistematică** (conform unui plan precis) și **cantitativă** (prin calculul frecvenței unor cuvinte sau teme) a unui mesaj, cu aplicații în diverse domenii: literatură, medicină, analiza presei etc.

Legitimitatea analizei documentelor rezidă în faptul că documentele sunt procesul **activității umane** și ca urmare, ele încorporează o anumită cantitate de informație despre fapte sau fenomene sociale din perioada în care au fost produse.

Respectarea tuturor indicațiilor și regulilor metodologice asigură pe de o parte **validitatea** instrumentelor de cercetare, iar pe de altă parte garantează valabilitatea concluziilor, contribuind la realizarea celor cinci funcții de bază ale oricărei cunoașteri cu caracter sociologic:

1. constatativă;
2. explicativă;
3. critică;
4. prospectivă;
5. prognostică.

Studiul asupra intereselor de lectură ale utilizatorilor Secției de împrumut – Științe socio-umane

În cazul nostru, am folosit studiul documentelor existente și anume a fișelor de carte complete, utilizate și adunate de la colegii de la secție în perioada iulie 1998 – iulie 2003. Prin conținutul lor, aceste fișe sunt instrumente particulare folosite în colectarea și înregistrarea datelor acestui studiu.

Prin simpla lectură a fișei de carte care conține informații obținute de pe pagina de titlu a cărții (cotă, număr de inventar, preț, autor, titlu), cât și asupra persoanei și a perioadei în care aceasta s-a împrumutat (fișa conține numele și numărul permisului cititorului care a împrumutat cartea), au fost identificate domeniile cele mai solicitate, anumite teme și chiar autori și lucrări semnificative pentru studiul în cauză.

De asemenea, au fost obținute date importante în ceea ce privește indicele de circulație a fondului de carte a Bibliotecii Județene Mureș și gradul de interes al utilizatorilor față de publicațiile în cauză.

Studiul a analizat un număr de 8504 de fișe de carte complete. Acestea au fost repartizate după conținut (C.Z.U.) și limba în care sunt tipărite, iar în unele cazuri după autori și subtitluri pentru cele mai solicitate lucrări.

Tabelul 1 prezintă rezultatele studiului. Procentele au fost raportate la numărul total 8504 de fișe complete.

Studiul de față a urmărit obținerea unor date despre:

- circulația fondului de carte;
- preferințele publicului cititor oglindite în titlurile de carte cele mai solicitate;
- raportul dintre lectura de specialitate și cea cu scop de delectare;
- capacitatea de satisfacere a cerințelor de lectură ale fondului secției noastre.

Din analiza fișelor a reieșit că grupa 61 – **Medicină**, este cea mai solicitată, totalizând un procent de 16,8 % din totalul fișelor analizate. Constatarea este explicabilă prin faptul că numărul studenților Facultății de Medicină a crescut în ultimii ani, iar preocuparea lor pentru lucrările de strictă specialitate este mare.

Pe de altă parte, creșterea prețurilor medicamentelor, precum și popularizarea virtuților medicinei naturiste au determinat orientarea unui număr mare de utilizatori, alții decât cei de specialitate (medici, asistente medicale, studenți) spre publicațiile de medicină naturistă, reflexoterapie, acupunctură. De asemenea, numărul personalului sanitar a sporit ca urmare a

creșterii numărului de cabinete medicale și a reformei sistemului de sănătate și acest fapt a determinat o cerere crescută de carte de specialitate pentru cadre medii.

Deloc de neglijat este cererea de carte de stomatologie și tehnică dentară.

O altă grupă intens solicitată este **Psihologia**. Lucrările în domeniu sunt în mare parte cerute de studenții Facultății de Psihologie din cadrul Universității „Dimitrie Cantemir” și numărul de titluri este insuficient. În ultima vreme, pe lângă aceste lucrări s-a constatat un număr mare de solicitări pentru lucrările de parapsihologie, care se încadrează tot în această grupă.

O altă grupă intens solicitată este **Istoria universală** (7,255 %), urmată îndeaproape de **Filosofie** (6,008 %) și **Educație și Învățământ** (5,64 %).

Desigur, nu toate grupele se bucură de același interes. La polul opus se află grupele:

- 01 – Bibliografie. Cataloage;
- 08 – Poligrafii;
- 912 – Atlase, hărți geografice;
- 929.5/.9 – Genealogie. Heraldică.

grupe deloc reprezentate.

De asemenea, slab reprezentate sunt și grupele:

- 36 – Asistență și asigurări sociale (0,047 %);
- 396 – Femeile și societatea. Feminism (0,04 %);
- 07 – Ziaristică. Presă (0,02 %);
- 007 – Activități și organizare. Informare. Cibernetică (0,04 %).

În ultimii ani a crescut interesul și pentru cărți din domenii ca: drept, religie, etică și morală, ocultism.

Concluzii

Tehnica sociologică utilizată în acest studiu: analiza de conținut a documentelor existente, are desigur o notă de subiectivism compensată însă de exigențele metodologice pe care le implică.

Aplicată și la celelalte secții ale bibliotecii, contribuie la o mai bună cunoaștere a nevoilor de lectură ale publicului și a circulației fondului de carte la nivel de bibliotecă.

Nu trebuie omis faptul că informatizarea bibliotecii noastre asigură o circulație mai rapidă și corectă a fondului de carte și contribuie la satisfacerea promptă a cererilor utilizatorilor.

De asemenea, politica de achiziții din Biblioteca Județeană Mureș poate obține date importante din acest studiu, contribuind prin creșterea numărului

de volume achiziționate conform nevoii de lectură a utilizatorilor, la bunul mers al activității bibliotecii noastre.

Având în vedere datele concret obținute, consider util un astfel de studiu periodic, atât la Secția de Științe Socio-Umane, cât și la cea de Beletristică.

În societatea actuală rolul informației este vital, iar în ceea ce privește activitatea noastră, a slujitorilor acestei venerabile instituții, biblioteca publică, ea trebuie să răspundă astăzi mai mult ca oricând dezideratului: „*Ai nevoie de o informație? – Întreabă-l pe bibliotecar!*”

BIBLIOGRAFIE

❖ *Biblioteca publică: o sursă pentru comunitate*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2000.

❖ *Bibliotecile publice în societatea informației*. București: A.B.B.P.R., 1998, p. 20-21.

❖ Bondrea, Aurelian, *Sociologia culturii*. București: Editura Fundației „România de mâine”, 1993.

❖ Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*. Iași: Polirom, 1998.

❖ Lupu, Iustin, *Sociologie medicală. Teorie și aplicații*. Iași: Polirom, 1999.

❖ Moldoveanu, Maria; Ioan Franc, Valeriu, *Marketing și cultură*. București: Expert, 1997.

❖ Moscovici, Liviu, *Statistică și bibliotecă. O evaluare a dinamicii lecturii publice*. În *Biblioteca*, nr. 6-7-8 / 1995, p. 203-204.

❖ Rădulescu, Theodor, *Ipoteze de sociologia lecturii*. În *Biblioteca*, nr. 6 / 1997, p. 157-158.

❖ Pânzaru, Ioan, *Biblioteca publică – deziderate și orizonturi ale lecturii*. În *Biblioteca*, nr. 8 / 1997, p. 215-216.

ANEXA

TABEL 1.

Nr. Crt.	Grupa (cota)	Denumirea grupei	Total fișe de carte	Fișe în lb. rom.	Fișe în alte limbi	Procent %
1.	001	Știință și cunoaștere în general	220	157	63	2,587
2.	002	Documente. Cărți. Scrieri.	5	3	2	0,058
3.	003	Sisteme de scriere și notare	9	8	1	0,105
4.	007	Activitate și organizare. Informare. Cibernetică.	4	2	2	0,047
5.	008	Civilizație. Cultură Progres.	198	176	19	2,328
6.	009	Umanistică. Științe umane.	1	1	-	0,011
7.	01	Bibliografie. Catalogare.	-	-	-	-
8.	02	Biblioteconomie. Biblioteci.	4	4	-	0,047
9.	03	Enciclopedii. Dicționar e. Lucrări de referință.	1	1	-	0,011
10.	05	Publicații periodice și seriale	2	-	2	0,023
11.	06	Organizații. Asociații. Congrese. Expoziții. Muze	54	51	3	0,634
12.	07	Ziaristică. Presă.	2	2	-	0,023
13.	09	Manuscrise. Lucrări rare. Bibliofilie.	1	1	-	0,011
14.	1	Filozofie. Metodele filosofiei. Metafizică.	511	437	74	6,008
15.	133	Ocultism.	238	205	33	2,798
16.	159.9	Psihologie.	1215	1013	184	14,287

17.	16	Logică.Epistemologie. Teoria cunoașterii. Metodologie	51	48	3	0,599
18.	17	Morală. Etică	263	135	128	3,092
19.	2	Religie. Teologie.	389	321	68	4,574
20.	3- 053.6	Tineret: situație și probleme sociale	7	5	2	0,082
21.	303/ 308	Probleme sociale. Sociografie.	3	3	-	0,035
22.	311/ 314	Statistică / Demografie.	14	14	-	0,164
23.	316	Sociologie.	203	187	16	2,387
24.	32	Politică	126	114	12	1,481
25.	327	Relații internaționale. Politică externă.	59	58	1	0,693
26.	328/ 329	Parlament. Guverne. Partide politice.	2	2	-	0,023
27.	33	Economie în general.	211	207	4	2,481
28.	331	Muncă. Relații de muncă. Sindicate.	22	21	1	0,258
29.	336	Finanțe.Finanțe publice. Bănci. Bani.	51	51	-	0,599
30.	34	Drept	432	412	20	5,079
31.	35	Administrație publică. Conducere administrativă. Finanțe publice.	19	19	-	0,223
32.	355	Artă militară	40	40	-	0,470
33.	36	Grija pentru om.Asistență și asigurări sociale.	4	4	-	0,047
34.	37	Educație. Învățământ. Instruire. Timp liber.	480	421	59	5,644

35.	39	Etnologie. Etnografie. Folclor. Mod de viață.	78	63	15	0,917
36.	396	Femeile și societatea. Feminism.	4	2	2	0,047
37.	61	Medicină.	1433	1227	206	16,85
38.	793/ 794	Divertisment. Dans de societate. Jocuri de gândire. Îndemânare.	59	51	8	0,693
39.	796	Sporturi. Jocuri sportive. Educație fizică.	82	70	12	0,964
40.	91	Geografie. Generalități	14	11	3	0,164
41.	913 (498)	Geografia României.	305	287	18	3,586
42.	913 (100)	Geografie universală.	135	116	19	1,587
43.	910	Explorări. Călătorii.	95	52	43	1,117
44.	929	Bibliografii.	56	45	11	0,658
45.	902/ 904	Arheologie.	66	58	8	0,776
46.	908	Monografii geografice	15	14	1	0,176
47.	930	Istorie.	34	31	3	0,399
48.	94 (498)	Istoria României	446	435	11	5,244
49.	94 (100)	Istoria universală.	617	533	84	7,255
50.	94(3)	Istoria lumii antice	238	211	27	2,798

TABEL 2. Grupe cu număr de fișe mai mare de 100.

Nr. crt	Denumirea grupei	Nr. fișe	Procent%
1.	Medicină	1433	16,85
2.	Psihologie	1215	14,287
3.	Istorie universală	617	7,255

4.	Filozofie	511	6,008
5.	Educație. Învățământ	480	5,644
6.	Istoria României	446	5,244
7.	Drept	432	5,079
8.	Religie	389	4,574
9.	Geografie României	305	3,586
10.	Morală. Etică	263	3,092
11.	Istoria lumii antice	238	2,798
12.	Ocultism	238	2,798
13.	Știință și cunoaștere în general	220	2,587
14.	Economie	211	2,481
15.	Sociologie	203	2,387
16.	Civilizație. Cultură. Progres	198	2,328
17.	Geografie universală	135	1,587
18.	Politică	126	1,481

**Book Circulation at the Socio-Humanistic Section.
A Study Concerning Reading Interest in the Period
July 1998 – July 2003**

Abstract

In order to satisfy the reading interest of people, the librarians must know and be familiar with the library collections and, on the other hand, with the public preferences.

That is exactly the aspect this study refers to. It analyses 8504 book library cards that have been completed and collected at Socio-Humanistic Section in the period July 1998 – July 2003. The simple analyses of these book cards give us some informations about:

- the circulation of library collections;
- public reading preferences;
- the proportion between the so-called „pleasure-reading” and „compulsory-reading”;
- the capacity of our collections to satisfy the public preferences.

We have to mention that this study can also be applied to the other sections of our library; it can have periodicity and it can be a very important instrument for aquisition service.